Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (втори състав)

30 юни 2016 година*

„Преюдициално запитване — Принцип на лоялно сътрудничество — Принципи на равностойност и ефективност — Национална правна уредба на връщането с лихви на недължимо събрани такси — Изпълнение на съдебни решения, признаващи такова право на връщане, изведено от правовия ред на Съюза — Разсрочване на връщането в продължение на пет години — Обуславяне на връщането от наличието на средства от събрана такса — Липса на възможност за принудително изпълнение“

По дело C-200/14

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Tribunalul Sibiu (Окръжен съд Сибиу, Румъния) с акт от 20 март 2014 г., постъпил в Съда на 22 април 2014 г., в рамките на производство по дело

Silvia Georgiana Câmpean

срещу

Administrația Finanțelor Publice a Municipiului Mediaș, впоследствие Serviciul Fiscal Municipal Mediaș,

Administrația Fondului pentru Mediu,

СЪДЪТ (втори състав),

състоящ се от: M. Ilešič (докладчик), председател на състава, C. Toader, A. Rosas, A. Prechal и E. Jarašiūnas, съдии,

генерален адвокат: M. Szpunar,

секретар: L. Carrasco Marco, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание на 22 октомври 2015 г.,

като има предвид становищата, представени:

— за г-жа Câmpean, от D. Târșia, адвокат,

— за румънското правителство, от R. H. Radu, в качеството на представител, подпомаган от V. Angelescu и D. M. Bulancea, съветници,

* Език на производството: румънски.

— за Европейската комисия, от R. Lyal, G.-D. Balan и M. Wasmeier, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание на 18 февруари 2016 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 6 ДЕС, на основните принципи, уреждащи връщането на национални такси, събрани в нарушение на правото на Съюза, както и на членове 17 и 20, член 21, параграф 1 и член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“).

2 Запитването е подадено в рамките на съдебен спор между г-жа Silvia Georgiana Câmpean, от една страна, и Administrația Finanțelor Publice a Municipiului Mediaș (служба „Публични финанси“, Община Медиаш, Румъния) и Administrația Fondului pentru Mediu (Агенция „Фонд околна среда“, Румъния), от друга страна, във връзка с връщането на такса, събрана в нарушение на правото на Съюза, която г-жа Câmpean е трябвало да плати при регистрацията на внесен в Румъния от друга държава членка автомобил, както и за дължимите лихви.

Румънското право

3 Legea nr. 9 privind taxa pentru emisiile poluante provenite de la autovehicule (Закон № 9 относно таксата за замърсяващи емисии от автомобили) от 6 януари 2012 г. (*Monitorul Oficial al României*, част I, № 17 от 10 януари 2012 г., наричан по-нататък „Закон № 9/2012“) въвежда такса за замърсяване от превозни средства от категории M1—M3 и N1—N3. Съгласно член 4, параграф 1 от този закон задължението за плащане на таксата възниква при първата регистрация на моторно превозно средство в Румъния.

4 Член XV от Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 8 pentru modificarea și completarea unor acte normative și alte măsuri fiscal-bugetare (Извънредно правителствено постановление № 8 за изменение и допълнение на някои нормативни актове и други данъчно-бюджетни мерки) от 26 февруари 2014 г. (*Monitorul Oficial al României*, част I, № 151 от 28 февруари 2014 г., наричано по-нататък „OUG № 8/2014“), предвижда:

„1. Изплащането на сумите, определени с придобило изпълнителна сила до 31 декември 2015 г. съдебно решение за връщане на таксата за замърсяване от моторни превозни средства и на таксата за замърсяващи емисии от моторни превозни средства, за лихвите до окончателното им изплащане и разноските за производството, както и на всички други присъдени суми, се извършва в продължение на 5 календарни години под формата на годишни плащания в размер на 20 % от тяхната стойност.

2. Молбите за възстановяване, подадени от данъчнозадължени лица по параграф 1, се разглеждат по реда на разпоредбите на [Ordonanța Guvernului nr. 92 privind Codul de procedură fiscală (Постановление на правителството № 92 относно Данъчно-процесуалния кодекс) от 24 декември 2003 г. (*Monitorul Oficial al României*, част I, № 941 от 29 декември 2003 г., наричано по-нататък „OG № 92/2003“)], изменено и допълнено, в срок от 45 дни от подаването им, а плащането на годишните траншове се извършва по план, определен от Administrația Fondului pentru Mediu (Агенция „Фонд околна среда“).

3. Срокът по параграф 1 започва да тече от датата на изтичане на срока по параграф 2.

4. В срока по параграф 1 се спира всяко производство по принудително изпълнение.

5. Сумите по параграф 1, изплащани на основание на настоящото постановление, се индексират с индекса за потребителските цени, обявен от Institutul Național de Statistică (Националният статистически институт).

6. Процедурата за извършване на плащанията по изпълнителни основания се определя с обща заповед на министъра на околната среда и климатичните промени и на министъра на публичните финанси при спазване на сроковете по параграф 1.

7. Плащанията на дължимите сумите по изпълнителни основания, издадени до влизането в сила на настоящото постановление, за които не е започнало производство по принудително изпълнение, се извършват при спазване на разпоредбите на параграфи 1—6“.

5 Съгласно мотивите на OUG № 8/2014, приемането му е обосновано с „трудностите, срещнати до настоящия момент при изпълнението на съдебни решения, имащи за предмет плащането на такса за замърсяване от моторни превозни средства и такса за замърсяващи емисии от автомобили, предвид отрицателното въздействие на принудителното изпълнение по общите правила, както върху бюджета на Агенция „Фонд околна среда“, така и върху консолидирания общ бюджет, [и] предвид необходимостта от установяване на специфични правила с кратък срок за прилагане в областта на принудителното изпълнение на съдебни решения, постановяващи плащането на такса за замърсяване от моторни превозни средства и такса за замърсяващи емисии от автомобили. Всъщност липсата на такива разпоредби би довела до невъзможност за поддържане на бюджетния баланс и, имплицитно, до неспазване на вътрешните задължения, поети от Агенция „Фонд околна среда“ и на задълженията на Румъния, поети в качеството ѝ на държава — членка на Европейския съюз, в областта на опазването на околната среда“.

6 Ordinul nr. 365/741 al ministrului mediului şi schimbărilor climatice şi al ministrului finanţelor publice privind aprobarea Procedurii de efectuare a plăţilor sumelor prevăzute prin hotărâri judecătoreşti având ca obiect restituirea taxei pe poluare pentru autovehicule şi a taxei pentru emisiile poluante provenite de la autovehicule şi a modelului şi conţinutului unor formulare şi pentru modificarea anexei nr. 4 la Ordinul ministrului mediului şi schimbărilor climatice şi al viceprim-ministrului, ministrul finanţelor publice, nr. 490/407/2013 pentru aprobarea Procedurii de restituire a sumelor prevăzute la art. 7, 9 şi 12 din Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 9/2013 privind timbrul de mediu pentru autovehicule, precum şi a sumelor stabilite de instanţele de judecată prin hotărâri definitive şi irevocabile (Правилник № 365/741 на министъра на околната среда и климатичните промени и на министъра на публичните финанси относно одобряването на процедура за плащането на сумите, предвидени в съдебни решения, имащи за предмет връщането на такса за замърсяване от моторни превозни средства и такса за замърсяващи емисии от автомобили и относно одобряването на модела и на съдържанието на някои формуляри и за изменение на приложение 4 към Наредба № 490/407/2013 на министъра на околната среда и климатичните промени и на вицепремиера и министър на публичните финанси за одобряване на процедура за връщане на сумите по членове 7, 9 и 12 от Извънредно правителствено постановление № 9/2013 за екологичната таксова марка за моторни превозни средства, както и на сумите, определени в окончателни и необжалваеми съдебни решения) от 19 март 2014 г. (наричан по-нататък „Правилник № 365/741/2014“), е приет на основание член XV, параграф 6 от OUG № 8/2014 и предвижда реда за прилагане на посочения член XV.

7 Член 1, параграфи 2 и 3 от този правилник гласи:

„2. Изплащането на сумите, определени с придобило изпълнителна сила до 31 декември 2015 г. съдебно решение, за връщане на таксата за замърсяване от моторни превозни средства и на таксата за замърсяващи емисии от моторни превозни средства, за лихвите до окончателното им изплащане и разноските за производството, както и на всички други присъдени суми, се извършва в продължение на 5 календарни години под формата на годишни плащания в размер на 20 % от тяхната стойност, в съответствие с член XV от [OUG № 8/2014].

3. Молбите за възстановяване, подадени от данъчнозадължени лица по параграф 1, се разглеждат по реда на разпоредбите на [OG № 92/2003] в срок от 45 дни от подаването им, а плащането на годишните траншове се извършва по одобрен за тази цел план […]“.

8 Член 3 от посоченото постановление предвижда:

„Сумите, посочени в член 1, параграф 2, включително и всяка корекция на техния размер в резултат на извършена към датата на плащането актуализация, се изплащат от средствата, събрани чрез [екологичната] таксова марка, от бюджета на Фонда за околна среда.

9 Приложение 1 към Правилник № 365/741/2014 установява в глава I процедурата за плащането на сумите, посочени в член XV, параграф 1 от OUG № 8/2014, предвидени в съдебни решения, имащи за предмет връщането на такса за замърсяване от моторни превозни средства и на такса за замърсяващи емисии от автомобили.

10 Съгласно глава I, точки 7 и 19 от това приложение 1:

„7. Заедно с молбата за връщане се представят, за целите на проверката, и следните документи:

a) официално заверен препис от подлежащото на изпълнение съдебно решение;

b) документ за самоличност на физическото лице или на представителя на юридическото лице, придружен от копие на документа за упълномощаването му;

[…]

19. При всяко годишно плащане, в съответствие с определените падежи на актуализираните суми и лихвите, установени в точка 11, компетентният данъчен орган разглежда и извършва евентуалните прихващания, като взема предвид всички неплатени данъчни задължения на името на платеца към предвидения падеж за изплащането на всеки транш […]“.

11 Член 1 от Ordonanța Guvernului nr. 22 privind executarea obligațiilor de plată ale instituțiilor publice, stabilite prin titluri executorii (Постановление на правителството № 22 относно изпълнението на установени в изпълнителни основания задължения за плащане в тежест на публични институции) от 30 януари 2002 г. (*Monitorul Oficial al României*, част I, № 81 от 1 февруари 2002 г.), в редакцията му, приложима към фактите в главното производство (наричано по-нататък „OG № 22/2002“), гласи:

„1. Установените с изпълнително основание вземания в тежест на публичните институции и органи се погасяват от сумите, одобрени за тази цел в техните бюджети, или, според случая, от разходните пера, в които се вписва съответното задължение.

2. Установените с изпълнително основание вземания в тежест на публичните институции и органи не могат да се погасяват от сумите, предназначени в одобрения бюджет за покриване на разходи за организацията и дейността, включително и на тези за персонала, с цел изпълнение на законоустановените правомощия и задачи, за които те са създадени“.

12 Член 2 от посоченото постановление предвижда:

„Ако изплащането на установените с изпълнително основание вземания не започне или не продължи поради липса на средства, институцията длъжник е задължена в срок от 6 месеца да предприеме необходимите действия за изпълнение на задължението за плащане. Този срок започна да тече от деня, в който длъжникът е получил покана за плащане, издадена от компетентния орган по изпълнението по молба на взискателя“.

13 Съгласно член 3 от OG № 22/2002:

„Ако публичните институции не изпълнят задължението си за плащане по член 2, взискателят може да поиска принудително изпълнение по реда на Гражданския процесуален кодекс и/или съгласно други законови разпоредби, приложими в тази област“.

14 Член 10a от Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 2336 pentru aprobarea Procedurii de punere în aplicare a titlurilor executorii în baza cărora se solicită înființarea popririi conturilor autorităților și instituțiilor publice deschise la nivelul unităților Trezoreriei Statului (Наредба № 2336 на министъра на финансите за приемане на процедура за изпълнение по изпълнителни основания, по които се запорират открити в рамките на държавния бюджет сметки на органи и институции на публична власт) от 19 юли 2011 г., изменена и допълнена впоследствие (наричана по-нататък „Наредба № 2336/2011“), предвижда:

„1. В случай на постановен от съда запор на сметка, изпълнението може да бъде насочено само срещу запорирани суми на разположение на длъжника или които му се дължат от трети лица, позволяващи удовлетворяването на вземания, приети за изпълнение от орган или институция на публична власт при спазване на ограниченията по член 1, параграф 2 от [OG] № 22/2002, в редакцията след допълненията със Закон № 288/2002, изменен и допълнен“.

2. За случаите, посочени в параграф 1, mutatis mutandis се прилага процедурата за изпълнение по изпълнителни основания, посочена в членове 1—10“.

15 Данъчното производство е уредено в OG № 92/2003.

16 Член 116 от посоченото постановление, озаглавен „Прихващане“, предвижда в параграфи 1, 2, 4 и 6:

„1. Чрез прихващане се погасяват вземанията на държавата или на административно-териториалните единици или на техните звена за данъци, такси, вноски и други суми, дължими към консолидирания общ бюджет, с вземанията на длъжника, представляващи суми, подлежащи на връщане, възстановяване или на плащания към бюджета, до размера на най-малката сума, когато двете страни взаимно имат качеството на кредитор и на длъжник, при условие че съответните вземания се управляват от един и същ орган на публична власт, включително и от подведомствените му звена.

2. Данъчните вземания на длъжника се прихващат със задълженията към същия бюджет, а с оставащата разлика се прихващат съразмерно задълженията към други бюджети, при спазване на условията, предвидени в параграф 1.

[…]

4. Ако в закона не е предвидено друго, прихващането настъпва по право към деня, в който вземанията са налични едновременно, ако те са безспорни, ликвидни и изискуеми.

[…]

6. Прихващането се установява от компетентния данъчен орган по искане на длъжника или служебно […]“.

17 Член 24, параграф 1 от Legea contenciosului administrativ nr. 554 (Закон № 554 за административното производство) от 2 декември 2004 г. (*Monitorul Oficial al României*, част I, № 1154 от 7 декември 2004 г.), изменен, озаглавен „Задължение за изпълнение“, предвижда:

„Ако след уважаване на иск органът на публична власт е длъжен да приеме, да замени или да измени административен акт или да приеме друг акт или да извърши определени административни действия, окончателно влязлото в сила съдебно решение се изпълнява доброволно в предвидения в него срок, а ако такъв срок не е определен, най-късно в срок от 30 дни от деня, в който съдебното решение е влязло окончателно в сила“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

18 Г-жа Câmpean регистрира в Румъния автомобил втора употреба, купен в Германия. При регистрацията на автомобила г-жа Câmpean плаща на 18 януари 2012 г. предвидената в Закон № 9/2012 такса за замърсяващи емисии от автомобили в размер на 2 737 RON (румънски леи) (около 615 EUR).

19 С молба от 21 февруари 2012г. г-жа Câmpean подава искане пред Tribunalul Sibiu (Окръжен съд Сибиу, Румъния) за възстановяване на тази сума, ведно със съответните лихви, изчислени до датата на действителното плащане, с мотива че тази такса е несъвместима с правото на Съюза.

20 Запитващата юрисдикция, която е изразила съмнения относно съвместимостта на посочената такса с правото на Съюза, с решение от 15 ноември 2012 г. решава да спре производството и да сезира Съда с преюдициално запитване.

21 С определение от 3 февруари 2014 г., Câmpean и Ciocoiu (C-97/13 и C-214/13, непубликувано, EU:C:2014:229), Съдът постановява, че член 110 ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска прилагането на данъци като румънската такса за замърсяващи емисии от автомобили, предвидена в Закон № 9/2012. Съдът не е ограничил последиците на решението си във времето.

22 Освен това в същото производство запитващата юрисдикция изразява съмнения относно съвместимостта с правото на Съюза и с някои актове на Съвета на Европа на националната правна уредба, приета след постановяването на това определение на Съда, относно реда за връщане на недължимо платените такси, и по-специално на член XV от OUG № 8/2014.

23 Тази правна уредба предвижда връщането на недължимо събраната сума да бъде разсрочено за период от пет години с годишните плащания в размер на 20 % от цялата претендирана сума, ведно с лихвите и разноските за производството. Според запитващата юрисдикция тази правна уредба накърнява правото на действително връщане на недължимо събраните такси, правото на собственост и правото на справедлив процес, доколкото не позволява изпълнението на съдебно решение в разумен срок.

24 При тези обстоятелства на 22 април 2014 г. Tribunalul Sibiu (Окръжен съд Сибиу) решава да спре производството и да постави на Съда първия преюдициален въпрос.

25 Впоследствие запитващата юрисдикция възобновява устната фаза на висящия пред нея съдебен спор. По този повод жалбоподателят в главното производство изтъква, че предвид влизането в сила на актовете за прилагане на член XV от OUG № 8/2014, и от друга страна, на актовете, приложими към производството за принудително изпълнение срещу държавата при липсата на този член XV, било необходимо запитващата юрисдикция да допълни преюдициалното запитване. Като отчита, че тези актове ще имат за последица забавяне на връщането на частните лица на недължимо платените от тях такси, без в замяна на това те да разполагат с възможността да поискат принудително изпълнение на решенията за установяване на техните вземания, запитващата юрисдикция допълва първия си въпрос с пет други въпроса.

26 С оглед на гореизложеното, Съдът е сезиран от Tribunalul Sibiu (Окръжен съд Сибиу) със следните преюдициални въпроси:

„1) Може ли член 6 [ДЕС], членове 17, 20, член 21, параграф 1 и член 47 от [Хартата], принципът за възстановяване на забранените от правото на Съюза такси, изведен в практиката на Съда, Препоръка 16/2003 на Комитета на министрите на Съвета на Европа [и] Резолюция № 1787/2011 на Парламентарната асамблея на Съвета на Европа да се тълкуват в смисъл, че не допускат правна уредба като член XV от OUG № 8/2014?

2) Може ли правото на Съюза, на което е направено позоваване в [първия въпрос], както и Препоръка 16/2003 на Комитета на министрите на Съвета на Европа, Резолюция № 1787/2011 на Парламентарната асамблея на Съвета на Европа и Препоръка № (80) 2 на Комитета на министрите да се тълкуват в смисъл, че не допускат правна уредба като съдържащата се в [Правилник № 365/741/2014], членове 1, 2 и 3 от [OG № 22/2002] и [Наредба № 2336/2011]?

3) Може ли посочените по-горе право на Съюза и практика на Съда [(решение Costanzo, 103/88, EU:C:1989:256)] да се тълкуват в смисъл, че органите на националната администрация (по настоящото дело — данъчната и по въпросите на околната среда) трябва да изпълняват служебно и незабавно съдебните решения, произнесени по данъчни дела от административен характер, без да бъде необходимо получателят на възстановяването да прибягва към принудително изпълнение или към допълнителни формалности, налагани от длъжниците ответници?

4) Какъв е съгласно правото на Съюза срокът за „незабавно“ изпълнение от страна на органите на националната администрация на съдебните решения по данъчни дела от административен характер или за прихващане между правата на получателите на възстановяването и други техни насрещни задължения към държавата?

5) Може ли правото на Съюза да се тълкува в смисъл, че санкциите от вида на предвидените в глава II, точка 1, буква б) от Препоръка 16/2003 на Комитета на министрите на Съвета на Европа (съответстващи на глобата, предвидена в член 24, параграф 3 от [Закон № 554 за административния процес], могат да се прилагат и в хипотезата на неизпълнение на имуществени задължения, определени в тежест на администрацията със съдебни решения?

6) В хипотезата на принудително изпълнение на съдебните решения, произнесени срещу публичната администрация, кои са активите, които биха могли да подлежат на възбрана според глава II, точка 2, буква г) от Препоръка 16/2003 на Комитета на министрите на Съвета на Европа?“.

Относно компетентността на Съда и допустимостта на преюдициалното запитване

27 Румънското правителство посочва, че преюдициалното запитване е изцяло недопустимо, тъй като отговорът на поставените въпроси не е необходим за решаването на спора в главното производство. То счита, че тези въпроси се отнасят до реда за изпълнение на съдебното решение, което запитващата юрисдикция ще трябва да постанови по това дело и чийто предмет е изключително връщането на частно лице на недължимо събрана такса от държавата. След като спорната фаза все още не е приключила и поради липсата на данни, че г-жа Câmpean е поискала от запитващата юрисдикция да приеме мерки за обезпечаване на изпълнението на бъдещото съдебно решение, тази юрисдикция не би следвало да си задава въпроси относно изпълнението на това решение.

28 При условията на евентуалност, правителството се позовава на частична недопустимост на преюдициалното запитване, доколкото някои от преюдициалните въпроси се отнасят до инструменти на Съвета на Европа, които не са част от правото на Съюза.

29 На първо място следва да се припомни, че съгласно постоянната практика на Съда въпросите, които са свързани с тълкуването на правото на Съюза и са поставени от националния съд в нормативната и фактическата рамка, които той определя съгласно своите правомощия и проверката на чиято точност не е задача на Съда, се ползват с презумпция за релевантност. По-специално в рамките на системата за съдебно сътрудничество, установена от член 267 ДФЕС, не е задължение на Съда да поставя под въпрос даденото от запитващата юрисдикция тълкуване на националното право, тъй като тя е единствената компетентна да тълкува националното право. Така, когато Съдът е сезиран с преюдициално запитване от национална юрисдикция, той трябва да се придържа към тълкуването на националното право, което му е изложила националната юрисдикция (вж. по-специално решение от 6 октомври 2015 г., Târșia, C-69/14, EU:C:2015:662, т. 12 и 13, както и цитираната съдебна практика).

30 Освен това отказ на Съда да се произнесе по отправеното от национална юрисдикция запитване е възможен само ако е съвсем очевидно, че исканото тълкуване на правото на Съюза няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора в главното производство, когато проблемът е от хипотетично естество или още когато Съдът не разполага с необходимите данни от фактическа и правна страна, за да бъде полезен с отговора на поставените му въпроси (решения от 21 май 2015 г., Verder LabTec, C-657/13, EU:C:2015:331, т. 29 и от 6 октомври 2015 г., Târșia, C-69/14, EU:C:2015:662, т. 14 и цитираната съдебна практика).

31 В настоящия случай да се приемат доводите на румънското правителство, че запитващата юрисдикция не би могла в рамките на главното производство да се произнесе по изпълнението на решението, което ще постанови по искането на г-жа Câmpean, би означавало да се тълкува националното право, което е в компетентността единствено на запитващата юрисдикция.

32 Всъщност от самия акт за преюдициално запитване и от допълнението към него следва недвусмислено, че запитващата юрисдикция се счита за компетентна да приложи във фазата, в която се намира висящото пред нея производство, правната уредба относно изпълнението на решението по същество, което ще постанови. Освен това г-жа Câmpean изтъква в писменото си становище, че е поискала от запитващата юрисдикция решението по същество, което ще бъде постановено, да подлежи на незабавно и безусловно изпълнение и член XV от OUG № 8/2014 да не се прилага спрямо изпълнението му.

33 При тези обстоятелства и поради липса на други фактори, даващи възможност да се приеме, че отговорите на Съда на преюдициалните въпроси няма да са необходими за решаването на спора в главното производство, презумпцията за относимост на тези въпроси, припомнена в точка 29 от настоящото решение, не е оборена в настоящия случай.

34 Що се отнася, на второ място, до довода на румънското правителство във връзка с недопустимостта на преюдициалното запитване, доколкото то се отнася до тълкуването на посочените в преюдициалните въпроси инструменти на Съвета на Европа, следва да се припомни, че произтичащото от член 267 ДФЕС правомощие на Съда за преюдициално тълкуване се простира само по отношение на нормите, които са част от правото на Съюза (решение от 4 май 2010 г., TNT Express Nederland, C-533/08, EU:C:2010:243, т. 59 и цитираната съдебна практика), какъвто не е случаят с инструментите на Съвета на Европа, на които се позовава запитващата юрисдикция в първия, втория, петия и шестия си преюдициален въпрос. Следователно Съдът не е компетентен да се произнесе по тези въпроси, доколкото те се отнасят пряко до тълкуването на тези инструменти.

35 Като се има предвид направеното в предходната точка уточнение, следва да се приеме, че Съдът е компетентен да отговори на преюдициалните въпроси и преюдициалното запитване е допустимо.

По преюдициалните въпроси

36 С въпросите си, които следва да бъдат разгледани заедно, запитващата юрисдикция пита по същество дали правото на Съюза трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска система на връщане с лихви на такси, събрани в нарушение на правото на Съюза, чийто размер е бил установен с подлежащи на изпълнение съдебни решения, каквато е системата, предвидена в член XV от OUG № 8/2014 и в Правилник № 365/741/2014 или, при условията на евентуалност, в членове 1—3 от OG № 22/2002 и в член 10а от Постановление № 2336/2011.

37 В това отношение според постоянната съдебна практика правото на възстановяване на данъци и такси, събрани от държава членка в нарушение на правото на Съюза, е последица от и допълнение към правата, които правните субекти черпят от разпоредбите на правото на Съюза, забраняващи подобни данъци и такси, съгласно тълкуването на тези разпоредби от Съда. Следователно държавите членки по принцип са задължени да върнат с лихви събраните в нарушение на правото на Съюза данъци и такси (вж. решение от 6 октомври 2015 г., Târșia, C-69/14, EU:C:2015:662, т. 24 и 25 и цитираната съдебна практика).

38 При липсата на правна уредба на Съюза по въпроса за възстановяването на неоснователно събрани национални данъци, съгласно принципа на процесуалната автономия във вътрешния правен ред на всяка държава членка следва да се посочат компетентните юрисдикции и да се определят процесуалните правила за съдебните производства, предназначени да гарантират защитата на правата, които данъчнозадължените лица черпят от правовия ред на Съюза (вж. по-специално решение от 6 октомври 2015 г., Târșia, C-69/14, EU:C:2015:662, т. 26 и цитираната съдебна практика).

39 Процесуалните правила относно съдебните производства по искания, предназначени да гарантират защитата на правата, които правните субекти черпят от правовия ред на Съюза, не трябва да бъдат по-неблагоприятни от тези, които уреждат подобни вътрешноправни съдебни производства (принцип на равностойност), нито да бъдат уредени по такъв начин, че да правят практически невъзможно или изключително трудно упражняването на правата, предоставени от правовия ред на Съюза (принцип на ефективност) (вж. по-специално решение от 6 октомври 2015 г., Târșia, C-69/14, EU:C:2015:662, т. 27 и цитираната съдебна практика).

40 Освен това следва да се припомни, че Съдът вече е постановил, че по силата на принципа на лоялното сътрудничество държава членка не може да приема разпоредби, обвързващи връщането на събрани данък или такса, които са били обявени за несъвместими с правото на Съюза с решение на Съда или чиято несъвместимост с това право следва от такова решение, с условия, отнасящи се конкретно до този данък, които са по-неблагоприятни от тези, които биха

били приложими, при липсата им, спрямо такова връщане (вж. в този смисъл, решения от 10 септември 2002 г., Prisco и CASER, C-216/99 и C-222/99, EU:C:2002:472, т. 77 и цитираната съдебна практика, както и от 2 октомври 2003 г., Weber's Wine World и др., C-147/01, EU:C:2003:533, т. 87).

41 Следователно поставените от запитващата юрисдикция въпроси трябва да се разгледат в светлината на тези принципи.

По принципа на лоялното сътрудничество

42 От преюдициалното запитване следва, че член XV от OUG № 8/2014 и Правилник № 365/741/2014, които предвиждат правила за прилагане на посочения член XV, са приети след определение от 3 февруари 2014 г., Câmpean и Ciocoiu (C-97/13 и C-214/13, непубликувано, EU:C:2014:229), в което Съдът постановява, че член 110 ДФЕС не допуска такса като тази за замърсяващите емисии от автомобили и че тази правна уредба е била приета именно поради трудностите, срещнати при изпълнението на съдебни решения, имащи за предмет връщането на недължимо събрани такси. Посочената правна уредба предвижда в това отношение установяването на специфични процесуални правила, приложими към изпълнението на съдебни решения с такъв предмет.

43 При тези условия и предвид съдебната практика, припомнена в точка 40 от настоящото решение, запитващата юрисдикция следва да провери дали тези процесуални правила са по-неблагоприятни от правилата, които биха били приложими, при липсата им, към връщането на такса, подобно на разглежданото в главното производство.

44 Принципът на лоялно сътрудничество трябва следователно да се тълкува в смисъл, че не допуска държава членка да приема разпоредби, обвързващи връщането на платен данък или такса, които са били обявени за несъвместими с правото на Съюза с решение на Съда или чиято несъвместимост с това право следва от такова решение, с условия, отнасящи се конкретно до това облагане, които са по-неблагоприятни от тези, които биха били приложими, при липсата им, спрямо такова връщане — нещо, което запитващата юрисдикция трябва да провери в конкретния случай.

По принципа на равностойност

45 Съгласно постоянната практика спазването на принципа на равностойност предполага държавите членки да не предвиждат процесуални правила относно исканията за връщане на такса, основани на нарушение на правото на Съюза, които са по-неблагоприятни от тези, приложими към исканията, основани на нарушение на вътрешното право, които имат сходни предмет и основание (вж. в този смисъл решение от 19 юли 2012 г., Littlewoods Retail и др., C-591/10, EU:C:2012:478, т. 31 и цитираната съдебна практика).

46 По принцип запитващата юрисдикция, която познава непосредствено процесуалните правила, чието предназначение е да гарантират във вътрешното право защитата на правата, които субектите на правото черпят от правовия ред на Съюза, следва да провери дали те съответстват на принципа на равностойност. Все пак Съдът може да предостави насоки във връзка с тълкуването на правото на Съюза с оглед на преценката, която националният съд следва да извърши (вж. решения от 1 декември 1998 г., Levez, C-326/96, EU:C:1998:577, т. 39 и 40, както и от 19 юли 2012 г., Littlewoods Retail и др., C-591/10, EU:C:2012:478, т. 31).

47 От член XV, параграф 1 от OUG № 8/2014 следва, че тази разпоредба цели да установи реда за плащане на суми, определени в съдебните решения, имащи за предмет връщане на недължимо събрани такси, лихвите до датата на окончателното изплащане на сумите и разноските за

производството, както и на всяка друга сума, определена от различните съдебни инстанции. Посоченият член XV предвижда в параграфи 1—4, че плащането на тези суми се извършва разсрочено за срок от пет години, чрез ежегодни плащания в размер на 20 % от цялата сума, че исканията за връщане се разглеждат в срок от 45 дни от подаването им и че всяко производство по принудително изпълнение се спира за срок от пет години, посочен в параграф 1 от тази разпоредба.

48 Член 3 от Правилник № 365/741/2014 уточнява, че дължимите суми се покриват от събраните средства чрез екологичната таксова марка от бюджета на Фонда за околната среда. Освен това съгласно точка 7 от приложение 1 към Правилник № 365/741/2014 всяко искане за връщане е придружено, за целите на проверката, от някои документи като официално заверен препис от подлежащото на изпълнение съдебно решение и документ за самоличност на физическото лице. Точка 19 от това приложение 1 предвижда, че компетентният данъчен орган разглежда и извършва евентуално прихващане при плащането на всеки годишен транш, като отчита неплатените данъчни задължения на името на платеца към предвидения падеж на плащането за всеки транш.

49 За да докаже, че посочените процесуални правила са аналогични на тези, приложими към подобни искания, основани на нарушения на националното право, румънското правителство излага в писменото си становище механизма на разсрочено плащане за срок от пет години на трудови възнаграждения, дължими по силата на вътрешното право от публичната администрация на частните лица.

50 Правителството изтъква също, че срокът от 45 дни, в който трябва да се разгледа искане за изпълнение на съдебно решение за връщане на недължимо събрани такси, отговаря на 45-дневния срок, приложим за разглеждането на искания за връщане на суми от националния бюджет.

51 Така, за да се определи дали изискванията на принципа на равностойност са спазени в главното производство, запитващата юрисдикция следва да прецени, на първо място, дали исканията, към които се прилагат процесуалните правила, които румънското правителство счита за аналогични на тези, предвидени в член XV от OUG № 8/2014 и Правилник № 365/741/2014, са сходни с оглед на основанието, предмета и останалите съществени елементи на искане, основано на нарушение на правото на Съюза, каквото е това в главното производство.

52 Случаят изглежда не е такъв, както отбелязва и генералният адвокат в точка 34 от заключението си, когато става въпрос за искането за изплащане на забавени трудови възнаграждения, дължими от публичната администрация, което все пак запитващата юрисдикция следва да провери.

53 След установяване на иска или исковете по националното право, които са сходни на този в главното производство, основан на правото на Съюза, запитващата юрисдикция е тази, която следва да установи, на второ място, дали процесуалните правила, приложими към такива искове по националното право, не са в действителност по-благоприятни от тези, приложими към главното производство по силата на член XV от OUG № 8/2014 и на Правилник № 365/741/2014.

54 Най-сетне, що се отнася до националната правна уредба, която според запитващата юрисдикция би била приложима към висящото пред нея дело, ако тази юрисдикция трябваше да приеме, че принципът на равностойност не допуска член XV от OUG № 8/2014 и Правилник № 365/741/2014, по-специално членове 1—3 от OG № 22/2002 и член 10^{1} от Постановление № 2336/2011, въз основа на преписката, с която разполага Съда, не може по никакъв начин да се направи извод, че тази правна уредба би била приложима по различен начин спрямо споровете, основани на правото на Съюза и на подобните на тях спорове, основани на

националното право, след като тази правна уредба изглежда съставлява общо приложима правна уредба спрямо административните производства, което е било потвърдено и от жалбоподателя в главното производство по време на съдебното заседание.

55 При това положение, като се имат предвид някои доводи, повдигнати от жалбоподателя в главното производство в писмените му бележки, които биха могли да бъдат схванати в смисъл, че условията за изпълнение на съдебни решения относно права, изведени от правовия ред на Съюза, трябва да бъдат идентични, независимо от естеството на съдебното производство, следва да се подчертае, че спазването на принципа на равностойност предполага равно третиране на исканията, основани на нарушение на националното право, и на сходните им искания, основани на нарушение на правото на Съюза, а не равностойни национални процесуални правила, приложими към различни по естеството си съдебни производства или производства от два различни клона на правото (вж. в този смисъл решения от 6 октомври 2015 г., Orizzonte Salute, C-61/14, EU:C:2015:655, т. 67 и от 6 октомври 2015 г., Târșia, C-69/14, EU:C:2015:662, т. 34 и цитираната съдебна практика).

56 Принципът на равностойност трябва следователно да се тълкува в смисъл, че не допуска държава членка да приема процесуални правила относно молбите за връщане на такса, основани на нарушение на правото на Съюза, които са по-неблагоприятни от тези, приложими спрямо подобни искания, основани на нарушение на вътрешното право. Запитващата юрисдикция следва да извърши необходимата проверка, за да гарантира спазването на този принцип, що се отнася до приложимата към висящия пред нея спор правна уредба.

По принципа на ефективност

57 Що се отнася до изискванията на принципа на ефективност, следва да се разгледа, на първо място, дали система за връщане на такса, събрана в нарушение на правото на Съюза, каквато е установената с правилата в член XV от OUG № 8/2014 и Правилник № 365/741/2014, прави прекомерно трудно или невъзможно практически упражняването на правата, изведени от правовия ред на Съюза, като се държи сметка за мястото на съответните правила в цялото производство, за протичането на това производство и за особеностите на тези правила пред различните национални инстанции (вж. в този смисъл решения от 27 юни 2013 г., Агроконсултинг-04, C-93/12, EU:C:2013:432, т. 48 и от 6 октомври 2015 г., Târșia, C-69/14, EU:C:2015:662, т. 36 и 37).

58 Следва да се отбележи в това отношение, че в приложение на тази правна уредба правен субект, на когото е признато със съдебно решение право на връщане на спорната такса, трябва да се обърне към компетентния орган на публична власт, като подаде искане за връщане на сумата, платена на основание на тази такса, придружено с необходимите документи за изпълнението на задълженията, които този орган има по силата на изпълнителното основание. Противно на това, което жалбоподателят в главното производство явно счита, това изискване само по себе си, и при липсата на индиции за съществуването евентуално на пречки, като например прекомерните разходи за такова производство, не изглежда да прави връщането на тези такси прекомерно трудно, както отбелязва и генералният адвокат в точки 44 и 45 от заключението си.

59 Това не е така, когато субект на правото, който се е снабдил с такова изпълнително основание в резултат на съдебно производство и иска изпълнение въз основа на него от компетентния орган на публична власт, се сблъсква с предвидения в разглежданата в главното производство правна уредба петгодишен срок за пълно възстановяване на дължимите суми, което води до запазването на състоянието на незаконност, вместо да го премахне в най-кратки срокове.

60 Освен това връщането на дължимите суми зависи, съгласно член 3 от Правилник № 365/741/2014 и както отбелязват заинтересованите страни в съдебното заседание, от наличността на средства, събрани на основание на такса за превозни средства, а именно екологичната таксова марка. Този субект не разполага в това отношение с никакво средство, позволяващо му да принуди компетентния орган на публична власт да изпълни задълженията си, ако той спре да ги изпълнява доброволно, след като съгласно тази правна уредба принудителното изпълнение по общите правила е изключено в този петгодишен срок.

61 При тези обстоятелства следва да се приеме, че такава система на връщане на суми, събрани в нарушение на правото на Съюза, ведно с лихвите по тях, чийто размер е бил установен с подлежащо на изпълнение съдебно решение, разгледана в нейната цялост, поставя правния субект в положение на продължителна несигурност относно датата, на която ще получи окончателното връщане на недължимо платената такса, без да разполага със средства да принуди органа на публична власт да изпълни задълженията си, ако той не го прави доброволно, независимо дали поради липсата на средства или поради други съображения.

62 Следователно система на връщане на събрани в нарушение на правото на Съюза такси, каквато е предвидената в член XV от OUG № 8/2014 и Правилник № 365/741/2014, прави упражняването на правата, изведени от правовия ред на Съюза, прекомерно трудно и не отговаря на задължението на държавите членки да гарантират, че на тези права ще бъде осигурено пълно действие.

63 Румънското правителство се ограничава до това да обоснове установяването на такава система най-вече със съществуващите икономически трудности и институционалната невъзможност да се осъществи бързо изпълнение на подлежащи на изпълнение съдебни решения относно връщането на такси, събрани в нарушение на правото на Съюза.

64 Достатъчно е обаче да се припомни в това отношение, че държавите членки, които са събрали такси в нарушение на правото на Съюза, са длъжни да ги възстановят с лихвите, съгласно припомнената в точка 37 от настоящото решение съдебна практика. В това отношение не може да се приеме, както отбелязва по същество и генералният адвокат в точка 47 от заключението си, че държава членка, в качеството си на длъжник в съдебен спор като този в главното производство, може да се позове на липсата на достатъчно средства, за да оправдае невъзможността да се изпълни съдебно решение, признаващо на правния субект право, изведено от правовия ред на Съюза.

65 Също така, признатата на държавите членки процесуална автономия с оглед на приемането на процесуални правила, уреждащи връщането на такси, събрани в нарушение на правото на Съюза, ведно с дължимите за тях лихви, не може да достигне дотам, че да направи практически невъзможно или прекомерно трудно упражняването на тези права, поради съображения, свързани с изпълнението или поради чисто икономически съображения.

66 От това следва, че принципът на ефективност трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска система на възстановяване с лихви на такси, събрани в нарушение на правото на Съюза, чийто размер е бил установен с подлежащи на изпълнение съдебни решения, каквато е системата в главното производство, която предвижда разсрочване за пет години на връщането на тези такси и която обуславя изпълнението на тези решения от наличието на средства, събрани на основание на друга такса, без правният субект да разполага с възможността да принуди публичните власти да изпълнят задълженията си, ако те не го направят доброволно.

67 Що се отнася, на второ място, до членове 1—3 от OG № 22/2002 и член 10^1 от Постановление № 2336/2011, а именно правната уредба, която съгласно запитващата юрисдикция би била приложима към висящото пред нея дело в хипотезата, в която член XV от OUG № 8/2014 и

Правилник № 365/741/2014 не биха били приложими, тази юрисдикция излага без други уточнения, че прилагането на тази правна уредба би забавило или попречило на ефективното възстановяване на дължимите от публичната администрация суми.

68 Все пак изглежда, че предвиденият в членове 2 и 3 от OG № 22/2002 шестмесечен срок за доброволно изпълнение от страна на органа на публична власт на задълженията му по изпълнителното основание, сам по себе си прави прекомерно трудно упражняването на правата, които правните субекти черпят от правовия ред на Съюза. Освен това тези субекти могат да изберат да задействат след изтичането на този срок производството по принудително изпълнение срещу задължения орган на публична власт, ако последният не изпълни задълженията си в определения за доброволно изпълнение срок.

69 Ако обаче, както изтъква жалбоподателят в главното производство, национална правна уредба като членове 1—3 от OG № 22/2002 и член 10а от Постановление № 2336/2011 предвижда изпълнението на съдебно решение относно правата, черпени от правовия ред на Съюза, да продължи над предвидения в членове 2 и 3 от OG № 22/2002 шестмесечен срок, просто поради липсата на средства в бюджета, предвиден за връщането на такива суми, без правният субект да разполага с възможност да принуди органите на публична власт да изпълнят задълженията си, независимо дали като поиска налагане на запор, или по друг начин, целящ да гарантира изпълнението на задълженията на органите на публична власт, предвидени в националния правен ред, тази правна уредба не отговаря на изискванията на принципа на ефективност, тъй като прави връщането прекомерно трудно, дори практически невъзможно. Запитващата юрисдикция следва да провери дали случаят по делото в главното производство е такъв.

70 Независимо от приложимостта на разпоредбите на Хартата спрямо правно положение като разглежданото в главното производство, което попада в приложното поле на правото на Съюза, доколкото мярката или предметът на спора в главното производство засяга връщането на такса, събрана в нарушение на член 110 ДФЕС и която държавите членки са длъжни, съгласно припомнената в точка 37 от настоящото решение съдебна практика, да върнат тази такса със съответните лихви, не може да се разглеждат въпросите на запитващата юрисдикция относно разпоредбите на Хартата, тъй като изложените по-горе съображения са достатъчни тази юрисдикция да се произнесе по спора в главното производство.

71 От всичко изложено по-горе следва, че:

— Принципът на лоялно сътрудничество трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска държава членка да приема разпоредби, обвързващи връщането на платен данък или такса, които са били обявени за несъвместими с правото на Съюза с решение на Съда или чиято несъвместимост с това право следва от такова решение, с условия, отнасящи се конкретно до това облагане, които са по-неблагоприятни от тези, които биха били приложими, при липсата им, спрямо такова връщане, като спазването на този принцип в конкретния случай трябва да бъде проверено от запитващата юрисдикция.

— Принципът на равностойност трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска държава членка да приема процесуални правила относно молбите за връщане на такса, основани на нарушение на правото на Съюза, които са по-неблагоприятни от тези, приложими спрямо подобни искания, основани на нарушение на вътрешното право. Запитващата юрисдикция е тази, която следва да извърши необходимата проверка, за да гарантира спазването на този принцип, що се отнася до приложимата към висящия пред нея спор правна уредба.

— Принципът на ефективност трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска система на връщане с лихви на такси, събрани в нарушение на правото на Съюза, чийто размер е бил установен с подлежащи на изпълнение съдебни решения, каквато е системата в главното производство, която предвижда разсрочване за пет години на връщането на тези такси и която обуславя

изпълнението на тези решения от наличието на средства, събрани на основание на друга такса, без правният субект да разполага с възможност да принуди публичните власти да изпълнят задълженията си, ако те не го правят доброволно. Запитващата юрисдикция следва да провери дали правна уредба като тази, която би била приложима към спора в главното производство при липсата на такава система за връщане, отговаря на изискванията на принципа на ефективност.

По съдебните разноски

72 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред препращащата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (втори състав) реши:

Принципът на лоялно сътрудничество трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска държава членка да приема разпоредби, обвързващи връщането на платен данък или такса, които са били обявени за несъвместими с правото на Съюза с решение на Съда или чиято несъвместимост с това право следва от такова решение, с условия, отнасящи се конкретно до това облагане, които са по-неблагоприятни от тези, които биха били приложими, при липсата им, спрямо такова връщане, като спазването на този принцип в конкретния случай трябва да бъде проверено от запитващата юрисдикция.

Принципът на равностойност трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска държава членка да приема процесуални правила относно молбите за връщане на такса, основани на нарушение на правото на Съюза, които са по-неблагоприятни от тези, приложими спрямо подобни искания, основани на нарушение на вътрешното право. Запитващата юрисдикция следва да извърши необходимата проверка, за да гарантира спазването на този принцип, що се отнася до приложимата към висящия пред нея спор правна уредба.

Принципът на ефективност трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска система на връщане с лихви на такси, събрани в нарушение на правото на Съюза, чийто размер е бил установен с подлежащи на изпълнение съдебни решения, каквато е системата в главното производство, която предвижда разсрочване за пет години на връщането на тези такси и която обуславя изпълнението на тези решения от наличието на средства, събрани на основание на друга такса, без правният субект да разполага с възможност да принуди публичните власти да изпълнят задълженията си, ако те не го правят доброволно. Запитващата юрисдикция следва да провери дали правна уредба като тази, която би била приложима към спора в главното производство при липсата на такава система за връщане, отговаря на изискванията на принципа на ефективност.

Подписи